TORAH OHR · PARSHAS BEREISHIS · MAAMAR 5

ולהבין בתוס׳ ביאור ענין וייצר ה׳ אלקים את...

Pour comprendre plus avant la question de « Et Havaya Elokim forma… »

◇

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ״ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak

LikuteiTorah.com
LA PARACHA 'HASSIDIQUE
likuteitorah.com/fr/torah-ohr/bereishis/5/

1 ולהבין בתוס' [בתוספת] ביאור ענין וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה ואח"כ ויפח באפיו נ"ח

Pour comprendre avec un éclairage supplémentaire le sens de « Havaya Elokim forma l'homme, poussière tirée du sol », puis de « Il insuffla dans ses narines un souffle de vie » :

שהגוף שלו בתחלתו הי' [היה] בלא נפש עדיין והי' [והיה] דומם מעפר גשמי ואח"כ נתלבשה בו נפש חיה המדברת כו' משא"כ בשאר כל הנבראי' [הנבראים] דצומח וחי שגופם ונפשם יצאו כא' [כאחד] מן הארץ כו'.

son corps, au commencement, était encore dépourvu d'âme et inanimé, fait de poussière matérielle ; ensuite, l'âme vivante et parlante s'y revêtit, etc. Il en va autrement de toutes les autres créatures, végétales et animales : leur corps et leur âme sortirent ensemble de la terre, etc.

הענין יובן בהקדם דכמו שיש בגשמיות ד' בחי' דצח"מ [דומם צומח חי מדבר]. ככה גם ברוחניו' [ברוחניות] נמצאים ד' בחי' אלו.

On comprendra cela en exposant d'abord que, de même qu'il existe dans le domaine matériel quatre niveaux — l'inerte, le végétal, l'animal et le parlant —, ces quatre niveaux se trouvent également dans le domaine spirituel.

2 ועד"מ בנפש האותיות הן בחי' דומם שאין בהם גידול כו' והמדות הן בחי' צומח שהרי התפעלות קטנה בתחלתה מתלהבת אח"כ עד שתהי' [שתהיה] שלהבת עזה כו'

À titre d'analogie, dans l'âme, les lettres relèvent du niveau de l'inerte, qui ne connaît aucune croissance, etc. ; les attributs émotionnels (midot), eux, relèvent du niveau du végétal : une émotion qui n'est d'abord qu'un léger éveil s'embrase ensuite, jusqu'à devenir une flamme puissante, etc.

וצמיחותם הוא מן השכל כמו שהצומח גשמי הי' [היה] בתחלה צפון וטמון בארץ ואח"כ יוצא וצומח לחוץ כן המדות הם כלולים ונעלמים תחלה בשכל המולידם ואח"כ יוצאים בגילוי.

Leur croissance vient de l'intellect : de même que la plante matérielle était d'abord cachée et enfouie dans la terre, puis sort et pousse au-dehors, ainsi les attributs émotionnels sont d'abord inclus et dissimulés dans l'intellect qui leur donne naissance, puis ils se manifestent.

3 ובנמשל למעלה המל' נק' דומם וז"א דאצי' שהוא המדות נק' צומח

Et, dans l'analogue céleste, Mal'hout (souveraineté) est appelée « inerte », et Zeir Anpin (les attributs émotionnels) du Monde d'Atsilout (Émanation) est appelé « végétatif »,

והיינו שצומח מן אימא עלאה שהוא בחי' השכל העליון שנק' בשם חי כמ"ש בחוה כי היא היתי [היתה] אם כל חי וגם החכ' [החכמה] נק' חיה כדכתיב והחכמה תחי' כו'.

c'est-à-dire qu'il croît à partir de l'Imma supérieure [la mère], qui est le niveau de l'intellect supérieur, appelé «vivant» (chai [vie]), comme il est écrit au sujet de Chavah : « car elle fut la mère de toute vie » ; et 'Hokhma (sagesse) aussi est appelée «vivante», comme il est écrit : « Et la sagesse donne la vie… », etc.

4 ונמצא שהצומח עם החי הם סמוכים זל"ז [זה לזה] בלי דילוג והפסק מדריגה אחרת אמצעית ביניהן והם מתאחדים ומתדבקים זב"ז [זה בזה] מצד עצמותן ומהותן

Il s'avère donc que le végétatif et l'animal sont contigus, sans saut ni interruption par un autre niveau intermédiaire entre eux ; ils s'unissent et s'attachent l'un à l'autre en vertu de leur essence et de leur nature mêmes.

שהרי מתחלה הי' [היה] הצומח כלול בחי ממש שהוא ענין העלם המדות בבחי' עבור בהשכל כולד הצפון בבטן האם דירך אמו הוא ממש

Car, au début, le végétatif était inclus dans l'animal lui-même — c'est là la dissimulation des attributs émotionnels dans l'intellect, à l'état de gestation, comme un fœtus caché dans le ventre de sa mère, qui est littéralement « la cuisse de sa mère » ;

וגם אח"כ ביציאתן לחוץ עדיין צריכין לאמן הם בימי יניקה שהשכל מחי' ומגדל את המדות והוא קיומן ממש.

et même ensuite, lorsqu'ils viennent au-dehors, ils ont encore besoin de leur mère durant les jours de l'allaitement : l'intellect donne vie aux attributs émotionnels et les développe, et il constitue leur subsistance même.

5 ולכן גם בגשמיו' [בגשמיות] במאמר תוצא הארץ נפש חיה יצא גוף הבהמות ונפשותן שהם בחי' צומח וחי כאחד מן הארץ על היותן סמוכים ומתאחדי' זע"ז [זה עם זה / זה על זה] גם בשרשן כנ"ל.

C'est pourquoi, même dans le domaine matériel, lorsque fut prononcée la parole «Que la terre fasse sortir des êtres vivants», les corps des animaux et leurs âmes — qui relèvent respectivement des niveaux végétal et animal — sortirent ensemble de la terre, puisqu'ils sont proches et unis l'un à l'autre jusque dans leur racine, comme on l'a dit plus haut.

משא"כ הדומם רחוק מן החי ביותר שהרי בחי' צומח מפסיק ביניהן. ועד"מ האותיות אין להם שייכות כלל להשכל שאינן כמו המדות שהם בערך וסוג קרוב עם השכל.

En revanche, l'inanimé est très éloigné de l'animal, car le niveau végétal s'interpose entre eux. À titre d'analogie, les lettres n'ont aucun lien avec l'intellect : elles ne sont pas comme les attributs émotionnels, qui sont de nature et de catégorie proches de l'intellect.

וראוי הוא שיהי' [שיהיה] התהוות ההתפעלות מן השכל כמ"ש לפי שכלו יהולל איש. וע"כ הם סמוכים זל"ז [זה לזה] כנ"ל.

Il convient que l'émotion naisse de l'intellect, comme il est écrit : « Un homme est loué selon son intelligence. » C'est pourquoi ils sont proches l'un de l'autre, comme on l'a dit plus haut.

אבל האותיות הן הנה ממהות וסוג אחר כי הם גשמיים ממש ואין להם שייכות כלל למהות השכל (ועמש"ל [ועיין מה שכתוב לעיל] בד"ה בכ"ה בכסליו גבי נרות וקטורת)

Mais les lettres sont d'une autre essence et d'une autre catégorie, car elles sont véritablement matérielles et n'ont aucun lien avec l'essence de l'intellect. (Voir aussi ce qui a été écrit plus haut, dans le discours commençant par « Le vingt-cinquième de Kislev », à propos des lampes et de l'encens.)

ולכן גוף האדם שהי' [שהיה] דומם וגולם נתהווה כמו שהוא בלא נפש החיונית כי לא יכלה נפש החיה כלל להתחבר עמו.

C'est pourquoi le corps de l'homme, qui était inanimé et informe, vint à l'existence tel quel, sans l'âme vitale, car l'âme animale ne pouvait absolument pas s'unir à lui.

אמנם אח"כ נתלבשה בו נפש האדם עם היותה בחי' מדבר שהוא למעלה בערך גם מן החי.

Cependant, par la suite, l'âme de l'homme s'y revêtit, bien qu'elle relève du niveau parlant, qui est supérieur en rang même à l'animal.

אבל הענין כי היא הנותנת שבבחי' שלמטה מטה ביותר א"א שירד וישפיל א"ע [את עצמו] שם רק מי שהוא גבוה בערך ביותר

Mais voici l'explication : c'est précisément cela qui le détermine ; dans le niveau le plus bas, seul peut descendre et s'abaisser celui qui est de très loin le plus élevé en rang.

ולכן בגוף שמבחי' דומם היותר נמוך במדרגה נתלבשה נפש המדברת הגבוה מכולן משא"כ בצומח שלא נתלבשה בו רק נפש החיה.

C'est pourquoi l'âme parlante, la plus élevée de toutes, se revêtit dans le corps relevant du niveau inanimé, le plus bas en rang ; en revanche, dans le végétal ne se revêtit que l'âme animale.

רק שאותה הנפש יצאה כאחד עם הגוף אבל בדומם אינו כן שלא יצאה הנפש המדברת עמו כא' [כאחד] רק שאח"כ נתלבשה בו כו':

Seulement, cette âme est venue à l'existence en même temps que le corps ; mais il n'en va pas ainsi pour l'inerte, car l'âme parlante n'est pas venue à l'existence avec lui ; elle s'y est plutôt revêtue par la suite, etc.

6 וביאור כל זה הנה יובן ע"פ ענין ההפרש שבין מלאכים לנשמות. כי הנה המלאכים נק' בשם חיות ובהמות כמ"ש פני ארי' [אריה] אל הימין ופני שור מהשמאל כו'.

L'explication de tout cela se comprendra à partir de la différence entre les anges et les âmes. En effet, les anges sont appelés par des noms d'animaux, chayos et behemos, comme il est écrit : « La face d'un lion à droite, et la face d'un taureau à gauche… », etc.

והם מורכבים ג"כ מגוף ונפש ונק' חומר וצורה כמו בנ"א [בני אדם]. רק שההפרש ביניהם לבנ"א [לבני אדם] הוא שגופם רוחני יותר.

Eux aussi sont composés d'un corps et d'une âme, appelés matière et forme, comme les êtres humains ; la seule différence entre eux et les êtres humains est que leur corps est plus spirituel.

7 וכמ"ש הרמב"ן [הרבי משה בן נחמן] ע"פ עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט שמרוחניות שני היסודות אלו אש ורוח נעשה גופות המלאכים יש מהן שגויתם מבחי' רוח והוא כמו מחנה מיכאל ויש שמבחי' אש וכמו מחנה גבריאל כו'.

Comme l'écrit le Ramban à propos du verset « Il fait de Ses anges des vents, de Ses serviteurs un feu flamboyant » : les corps des anges sont constitués de la substance spirituelle de ces deux éléments, le feu et l'air ; certains ont un corps du niveau de l'air, comme le camp de Michael, et d'autres du niveau du feu, comme le camp de Gavriel, etc.

משא"כ גופות בנ"א [בני אדם] הם מגשמיות ד' יסודות ארמ"ע [אש רוח מים עפר].

En revanche, les corps des êtres humains sont constitués de la matérialité des quatre éléments : le feu, l'air, l'eau et la terre.

אמנם הסבה לזה למה נתנו להם גופות רוחניות מלישראל. כי הנה תכלית הירידה בהשתלשלות העולמות הוא רק כמ"ש ולכבודי בראתיו כו' דהיינו להיות ביטול היש

Mais la raison pour laquelle ils ont reçu des corps plus spirituels que ceux du peuple juif est la suivante : la finalité de la descente dans l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout) n'est autre que ce qui est écrit : « Et c'est pour Ma gloire que Je l'ai créé… », à savoir, l'annulation de soi (bitoul) du « quelque chose » (yesh).

וזהו עיקר ענין עולם התקון יחוד והתכללות אורות וכלים שהן דרך כלל בחי' אין ויש

Tel est le point essentiel du Monde du Tikoun (rectification) : l'union et l'inclusion des lumières et des réceptacles, qui correspondent, de manière générale, aux niveaux du « néant » (ayin) et du « quelque chose » (yesh).

כי האורות הן בחי' הארו' והמשכות א"ס ב"ה והן בבחי' ביטול והכלים הם בחי' יש חו"ב [חכמה ובינה] חו"ג [חסד וגבורה].

Car les lumières sont les illuminations et les émanations de l'Infini (Ein Sof), béni soit-Il, et elles sont dans un état d'annulation de soi ; les réceptacles, eux, correspondent au niveau du « quelque chose » : 'Hokhma (sagesse) et Bina (compréhension), 'Hessed (bonté) et Guevoura (retenue).

8 והנה בעולם התהו לא יכלו הכלים להכיל את האורות דהיינו שלא הי' [היה] היש נכלל ובטל אל האין

Or, dans le Monde du Tohou (chaos), les réceptacles ne pouvaient contenir les lumières ; c'est-à-dire que le « quelque chose » ne s'incluait pas dans le « rien » et ne s'annulait pas devant lui.

ועיקר ענין התקון הוא להיות התכללות האורות עם הכלים וכן להיות התכללות חו"ג [חסד וגבורה] שמאלא וימינא כו' שהוא בחי' ביטול היש לאין.

Et l'essentiel du Tikoun est que les lumières et les réceptacles s'incluent mutuellement, de même que Hessed (bonté) et Guevoura (retenue), la gauche et la droite, etc., ce qui est l'annulation de soi (bitoul) du « quelque chose » devant le « rien ».

9 וגם המלאכים יש להם עבודה זו לבטל היש והגוף שלהם ע"י נשמתם שהיא מבחי' אין ונלקחה מחיצוניות הכלים.

Les anges aussi ont ce service : annuler le yesh (« quelque chose »), c'est-à-dire leur corps, par leur âme, qui relève du niveau du « néant » et provient de la dimension extérieure des réceptacles.

וכן גם ישראל צריכין לבטל היש שהוא הגוף הגשמי שלהם ע"י נפשם האלקית שהיא בעצמה א"צ [אין צריך / אינו צריך] תקון לפי שהיא בבחי' אין כו' ונלקח' מפנימי' [מפנימיות / מפנימית] הכלי' [הכלים] הגבה למעל' [למעלה / למעלת] ממקור מחצב נפשות המלאכים.

De même, Israël doit annuler le yesh, c'est-à-dire son corps physique, par son âme divine, qui, en elle-même, n'a besoin d'aucune rectification, puisqu'elle est dans un état de «néant», etc., et provient de la dimension intérieure des réceptacles, plus élevée que la source dont ont été taillées les âmes des anges.

10 ולכך יכולה להפוך ולכבש גם גוף גשמי משא"כ המלאכי' [המלאכים] אילו היה להם גוף גשמי לא היו יכולים להפכו כלל ולהיות בביטול היש אלא היו נופלים ממדרגתם לגמרי.

C'est pourquoi elle peut transformer et soumettre même un corps physique ; tandis que les anges, s'ils avaient un corps physique, ne pourraient nullement le transformer ni l'amener à l'annulation du «quelque chose» ; au contraire, ils tomberaient entièrement de leur niveau.

רק נשמות האדם דוקא מצד מעלת נשמתם עלו במחשב' [במחשבה / במחשבת] כו' יכולים להפוך גם גוף גשמי.

Seules les âmes humaines, précisément, en raison de l'élévation de leur âme — elles «sont montées dans la pensée [de D.ieu]», etc. — peuvent transformer même un corps physique.

11 וכמשל מדורת אש גדולה שמאירה למרחוק יותר מקטנה כו'. ונמצא מובן עכ"פ [על כל פנים] שגוף ונפש של המלאכים הן קרובים בערך זל"ז [זה לזה] ונתהוו כאחד ממש ממקורם היא בחי' מל' דאצי' שהיא אם כל חי דבי"ע

C'est comme dans l'analogie d'un grand brasier, qui éclaire plus loin qu'un petit, etc. On comprend donc, en tout cas, que le corps et l'âme des anges sont proches l'un de l'autre par leur degré et qu'ils sont véritablement apparus ensemble à partir de leur source, qui est le niveau de Mal'hout d'Atsilout, «la mère de toute vie (ʼhaï)» [des mondes de] Béria, Yetsira et Assiya.

שע"ז נאמר תוצא הארץ נפש חיה פי' ארץ העליונה שהיא המל' תוצא נפש כל חיה הם המלאכים שנק' חיות ויצאו ביחד גופם עם נשמתם

C'est à ce sujet qu'il est dit : «Que la terre fasse sortir des êtres vivants (nefesh ʼhayah)» : cela signifie que la terre supérieure, qui est Mal'hout, fasse sortir l'âme de chaque ʼhayah — ce sont les anges, appelés ʼhayot («êtres vivants») — et que leurs corps soient apparus en même temps que leurs âmes,

כי הגוף שהוא בחי' צומח הוא אצל וסמוך לבחי' החי כנ"ל שהצומח הי' [היה] כלול בחי בבחי' עבור כו':

car le corps, qui est du niveau du végétal, se trouve auprès et à proximité du niveau de l'animal, comme il a été dit plus haut : le végétal était inclus dans l'animal à l'état de gestation, etc.

12 וכמו"כ [וכמו כן] יובן גם למעלה יותר בחיון עלאין שהם האבות שהן הן המרכבה והיינו בבחי' אצי' והיו כלולים מתחלה ג"כ בבטן אימא עלאה בחי' עבור ואח"כ יצאו לגילוי.

De même, on comprendra aussi cela à un niveau encore plus élevé, concernant les chayos supérieures (« êtres vivants »), qui sont les Patriarches — « ils sont le Char » —, c'est-à-dire au niveau du Monde d'Atsilout (Émanation) : elles aussi furent d'abord contenues dans le sein de l'Imma supérieure, à l'état de gestation, puis émergèrent au grand jour.

ואז הם בבחי' יניקה כו' והיינו ענין צומח וחי הסמוכים זה לזה שנמשכים זמ"ז [זה מזה] בדרך השתלשלות עו"ע [עילה ועלול] כו'.

Elles se trouvent alors à l'état d'allaitement, etc. C'est là le rapport entre le végétal et l'animal, qui sont proches l'un de l'autre et procèdent l'un de l'autre selon un enchaînement de cause à effet, etc.

משא"כ בחי' הדומם שהיא בחי' המל' היא מובדלת בערך מהם ואינה נמשכת בבחי' השתלשלות עו"ע [עילה ועלול] כדרך המשכת המדות מהשכל.

En revanche, le niveau de l'inerte, qui est celui de Mal'hout (souveraineté), est séparé d'eux par son rang et ne procède pas d'un enchaînement de cause à effet, comme les attributs émotionnels procèdent de l'intellect.

כי מן החכמה ולמטה הוא בחי' השתלשלות עו"ע [עילה ועלול] חכ' [חכמה] ואח"כ בינה ואח"כ דעת עד שאח"כ נמשכים המדות כו'

Car, de 'Hokhma (sagesse) vers le bas, il y a un enchaînement de cause à effet : 'Hokhma, puis Bina, puis Daat (connaissance), jusqu'à ce que les attributs émotionnels en procèdent, etc.,

עד בחי' המל' ולא עד בכלל כי התהוות המל' שהיא בחי' אותיות דבר ה' אינן מסוג וערך הבחינה שלמעלה ממנה עד שיתכן לומר שתהא נמשכת בדרך עו"ע [עילה ועלול]

jusqu'au niveau de Mal'hout, sans toutefois l'inclure. Car les lettres de la parole de D.ieu, qui constituent Mal'hout, ne sont pas de même nature ni de même rang que le niveau qui les précède ; on ne peut donc dire que leur émergence relève d'un enchaînement de cause à effet.

וכמשל האותיות הגשמיים שאינן מערך המדות והשכל כו' אלא שהתהוותן הוא מלמעלה יותר והיינו מעצמיות הנפש שקבועים בה כ"ב אותיות אלו.

Il en va comme des lettres matérielles, qui ne sont pas du même ordre que les attributs émotionnels et l'intellect, etc. Leur venue à l'existence provient plutôt d'une source supérieure, à savoir l'essence même de l'âme, en laquelle ces vingt-deux lettres sont fixées.

כי הגם דאחה"ע מהגרון כו' היינו שהם באים ומתלבשים במוצאות אלו אבל שרשם בנפש כידוע ומבואר באגה"ק [באגרת הקודש] ע"פ ויעש דוד שם.

Car, bien que les lettres Alef, 'Het, Hé et Ayin soient articulées dans la gorge, etc., cela signifie qu'elles viennent se manifester et s'investir dans ces points d'articulation ; mais leur racine se trouve dans l'âme, comme on le sait et comme l'explique Iggeres HaKodesh à propos du verset : « Et David acquit une renommée. »

13 ולכן אותיות שוים יכולים להורות על ב' שכליים הפכים רק בשינוי הצרופים בהקדמת ואיחור אות זה מזה

Ainsi, les mêmes lettres peuvent exprimer deux notions intellectuelles opposées, simplement par un changement dans leur combinaison, en plaçant une lettre avant ou après une autre,

אע"פ [אף על פי] שהן הן אותן האותיות ממש ויהיה שינוי גדול בההשכלה מהפוך להפוך כמו מאש למים שזהו חסד וזהו גבורה כו'.

bien qu'il s'agisse exactement des mêmes lettres, et que la notion intellectuelle subisse un grand changement, passant d'un extrême à son opposé, comme du feu à l'eau — le feu relève du 'Hessed (bonté), et l'eau de la Guevoura (retenue), etc.

14 והטעם מפני שבאמת גוף ועצם האותיות אין להם שייכות למהות השכל כלל עד שיתכן לומר שאותיות אלו שייכים לשכל זה דוקא ולשכל שכנגדו יצטרכו אותיות אחרים

La raison en est qu'en vérité, le corps et la substance des lettres n'ont absolument aucun rapport avec l'essence de l'intellect, au point qu'on pourrait dire que ces lettres sont propres à cette idée précise, tandis que, pour l'idée opposée, il faudrait d'autres lettres,

כדרך שהוא במדות שיש שכל נוטה כלפי חסד ואינו נוטה כלפי גבורה ויש שכל נוטה כלפי גבורה כו' לפי שהן נמשכים בבחי' השתלשלות עו"ע [עילה ועלול] כו'.

comme c'est le cas pour les attributs émotionnels (midot) : il existe un concept qui incline vers le 'Hessed (bonté) et non vers la Guevoura (retenue), et il existe un concept qui incline vers la Guevoura, etc., parce qu'ils se déploient selon un enchaînement de cause à effet, etc.

15 וכמו"כ [וכמו כן] למעלה התהוות האותיות אינו בהשתלשלות עו"ע [עילה ועלול]. וכמו שהמדות נמשכים מבינה כי אינם מערך זה כו'.

Ainsi également, en haut, la formation des lettres ne relève pas d'un enchaînement de cause à effet, à la manière dont les attributs émotionnels (midot) sont issus de Bina (compréhension), car elles ne sont pas du même ordre, etc.

אבל מ"מ לזאת הנה יש בהם מעלה יתירה שהתהוות' הוא ממקו' יותר עליון שמשם דוקא הוא שיכול להיות השפלה זו להיות התהוות מדת המל'.

Mais néanmoins, précisément pour cette raison, elles ont une supériorité supplémentaire : leur formation provient d'un lieu plus élevé, car c'est précisément de là que peut se produire cet abaissement — la formation de l'attribut de Mal'hout.

16 והוא מ"ש בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה שבחי' ארץ נמשכת מהחכמה דוקא שהיא למעלה משכל המושג הנק' תבונה שבו כונן שמים שהם המדות.

Et c'est ce qui est écrit : « Par la 'Hokhma (sagesse), Il a fondé la terre ; Il a établi les cieux par la Tevouna (compréhension) » : le niveau de la « terre » provient précisément de la 'Hokhma, qui se situe au-dessus de l'intellect accessible à la compréhension, appelé Tevouna, par lequel Il a établi les cieux, qui sont les attributs émotionnels.

אע"פ [אף על פי] דגם המדות נמשכים מחכ' [מחכמה] היינו ששם הוא מקורם אבל עיקר התהוותם להיות בהתחלקות כמו שהן עתה הוא מן התבונה.

Bien que les attributs émotionnels soient eux aussi issus de la 'Hokhma, cela signifie que leur source s'y trouve ; mais l'essentiel de leur formation, en tant qu'ils se différencient comme ils le font à présent, vient de Tevouna.

כי החכמה נק' יו"ד שהיא למעלה מהתחלקות עדיין כנקודה שהיא בלתי מתחלקת כידוע והשפעת המדות משם הוא ג"כ בבחי' כללות

Car la 'Hokhma est appelée Yud ; elle demeure encore au-dessus de toute différenciation, comme un point indivisible, ainsi qu'on le sait. L'influx des attributs émotionnels qui en émane se présente lui aussi sous la forme de leur expression générale et collective.

והוא כדמיון חלק הבן שמהאב נמשך טפה א' לבד רק שהיא כוללת כל גופו אבל עיקר בנינו בגידול אבריו להיות בציור פרצוף אדם בהתחלקות האברים הוא מהאם ע"י עבור בבטן האם.

Cela ressemble à l'analogie de la part du fils : du père ne provient qu'une seule goutte, mais celle-ci contient tout son corps ; cependant, l'essentiel de sa formation — la croissance de ses membres jusqu'à prendre la forme d'un être humain aux membres différenciés — vient de la mère, par la gestation dans le ventre maternel.

17 וכך הוא יתי' כונן שמים שיהיו המדות מתכוננים היטב כפי שצ"ל בבחי' פרצוף הוא בתבונה דוקא

Ainsi, Lui, béni soit-Il, « établit les cieux » — afin que les attributs émotionnels soient bien constitués, comme ils doivent l'être, sous la forme d'une configuration complète (partzuf) — précisément « avec Tevunah ».

והיינו ענין עבור המדות בבינה ואח"כ יש ימי יניקה ומוחין כו' והוא ענין צומח וחי שהם סמוכים זל"ז [זה לזה] כנ"ל.

Il s'agit de la gestation des attributs émotionnels dans Bina (compréhension), puis viennent les jours de l'allaitement et [de] l'intellect, etc. : c'est là ce qui correspond au végétal et à l'animal, qui sont voisins l'un de l'autre, comme dit plus haut.

משא"כ המל' הנה בחכמה דוקא יסודה ממש וכמ"ש בזוהר אבא יסד ברתא

Mais Mal'hout (souveraineté) est fondée précisément par la 'Hokhma (sagesse) elle-même, comme il est dit dans le Zohar : « Abba a fondé la fille ».

דהיינו שכמו שהחכמה נמשכת מאין ליש שלא בדרך השתלשלות. כך גם המל' שהיא בחינת אותיות יש בזה בחי' זו במה שנמשכת ג"כ מבחי' אין שהרי עפ"י [על פי] השתלשלות לא היה ראוי להיות התהוות האותיות מהשכל או מהמדות כו'

C'est-à-dire que, de même que la 'Hokhma procède du néant pour devenir quelque chose, et non par la voie d'un enchaînement descendant, Mal'hout aussi, qui est le niveau des lettres, possède cette qualité : elle aussi procède du niveau du « néant ». En effet, selon l'enchaînement descendant, il ne conviendrait pas que les lettres viennent à exister à partir de l'intellect ou des attributs émotionnels, etc.

(ומש"ל [ומה שכתוב לעיל] דגם חכמה נקרא חי' כמ"ש והחכמה תחיה היינו כי בחכמה יש ב' מדרגות בחי' אבא עלאה והוא יו"ד של שם הוי"ה ח"ע [חכמה עילאה] אבל בחינה ב' הוא נק' ישראל סבא ומרומז באות ה' כמ"ש במשנת חסידים מסכת או"א [אבא ואימא].

(Et quant à ce qui a été dit plus haut, à savoir que la 'Hokhma est elle aussi appelée « vivante », comme il est écrit : « Et la sagesse donne la vie », c'est parce que la 'Hokhma comporte deux niveaux : le niveau d'Abba supérieur, qui est le Yud du Nom Havaya, la 'Hokhma supérieure ; mais le second niveau est appelé Yisrael Saba et est suggéré par la lettre Hei, comme il est écrit dans Mishnas Chassidim, traité Abba et Imma ('Hokhma et Bina).

והנה בחי' ה' הוא בחי' מקור לבחי' חי כמש"ל [כמה שכתוב לעיל] שארבעה אותיות שם הוי"ה הן מקור בחי' דצח"מ [דומם צומח חי מדבר] לכך בחי' זו הב' דחכמה נקרא ג"כ חי וזהו והחכמה תחיה אבל בחי' ראשונה נקרא מדבר)

Or le niveau du Hei est la source du niveau animal, comme il a été expliqué plus haut : les quatre lettres du Nom Havaya sont la source des niveaux minéral, végétal, animal et parlant. C'est pourquoi ce second niveau de 'Hokhma est lui aussi appelé « vivant » ; c'est là le sens de « Et la sagesse donne la vie ». Mais le premier niveau est appelé « parlant ».

ולכן אדה"ר [אדם הראשון] היה גופו דומם ממש. כי יש ב' מיני אדם.

C'est pourquoi Adam, le premier homme, avait un corps véritablement inanimé. Car il existe deux sortes d'« Adam ».

א' הוא בחי' שם מ"ה [שם מ"ה] שנק' אדם כמ"ש כתפארת אדם לשבת בית שבחי' ת"ת [תפארת] שהוא כללות ז"א הנק' שם מ"ה [שם מ"ה] נקרא אדם.

L'un est le niveau du Nom Mah, appelé «Adam», comme il est écrit : «Comme la beauté d'un homme (adam), pour habiter dans la maison» : le niveau de Tiferet (beauté), qui est l'expression générale et collective du Zeir Anpin (les attributs émotionnels), appelé le Nom Mah, est appelé «Adam».

18 ואמנם בחי' אדה"ר [אדם הראשון] היינו בחי' ח"ע [חכמה עילאה] שהיא ראשית האצי' ממש והוא בחי' שם ע"ב [שם ע"ב]. ולכן הוא דוקא שהיה גופו דומם.

Cependant, le niveau d'Adam, le premier homme, est celui de la 'Hokhma (sagesse) supérieure, qui est précisément le tout début du Monde d'Atsilout (Émanation), et il correspond au Nom Av. C'est pourquoi c'est lui, précisément, qui avait un corps inanimé.

כי בחכמה דוקא יסד ארץ שמהחכמה הוא שיכול להיות התהוות הדומם ואדרבה בדומם דוקא מתלבשת החכמה משא"כ בצומח שהרי כונן שמים הוא בתבונה בלבד.

Car c'est précisément «par la 'Hokhma qu'Il a fondé la terre» : c'est de la 'Hokhma que peut advenir l'inerte ; au contraire, c'est précisément dans l'inerte que la 'Hokhma s'investit — contrairement au végétal, car «Il a établi les cieux» seulement «par la Tevouna».

משא"כ נפש החי לא יכלה להתלבש בגוף שמבחי' דומם

En revanche, l'âme animale ne pouvait s'investir dans un corps du niveau de l'inerte.

שהרי מהבינה לא יכול להיות רק בחי' השתלשלות בלבד עו"ע [עילה ועלול] והוא בחי' צומח ולא התהוות בחי' המל' הנקרא דומם שזה אינו אלא מח"ע [מחכמה עילאה] דוקא כו'.

Car de Bina ne peut procéder qu'un enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout), de cause à effet, qui est le niveau du végétal, et non l'émergence du niveau de Mal'hout (souveraineté), appelé «inerte» ; celui-ci ne provient précisément que de la 'Hokhma supérieure, etc.

וז"ש [וזהו שכתוב] בבריאת האדם דוקא וייצר ה' אלקים בב' שמות. שבהן ועל ידן הוא התחברות החכ' [החכמה] עם המל' כו':

Et c'est pourquoi, précisément au sujet de la création de l'homme, il est écrit : «Havaya Elokim forma», avec deux Noms ; car c'est en eux et par leur intermédiaire que s'opère l'union de la 'Hokhma et de Mal'hout, etc.

19 ונמצא מובן מכ"ז [מכל זה] עכ"פ [על כל פנים] בטוב טעם ודעת מה שנפש החיה יש לה גוף שמבחינת צומח דוקא ונפש המדברת היותר עליונה יש לה גוף מבחינת דומם.

Il ressort de tout cela que nous comprenons, à tout le moins, avec raison et discernement, pourquoi l'âme animale a un corps du niveau végétal précisément, tandis que l'âme parlante, qui est supérieure, a un corps du niveau inanimé.

כי אדרבה היא הנותנת כי נשמה גבוה היא שיכולה להתלבש בגוף נמוך דוקא כו'.

Car, au contraire, c'est précisément cela qui l'explique : c'est une âme élevée qui peut être revêtue précisément d'un corps inférieur, etc.

וזהו בין למעלה ובין למטה כלומר בין בעולמות עליונים שיש שם דצח"מ [דומם צומח חי מדבר] והם בחי' מלאכים הנק' בשם חיות ועופות כנ"ל כמ"ש פני אריה ופני שור ופני נשר כו'

Et cela vaut aussi bien en haut qu'en bas, c'est-à-dire tant dans les mondes supérieurs, où se trouvent les quatre niveaux — inanimé, végétal, animal et parlant — ceux-ci étant des aspects des anges, appelés chayos (« créatures vivantes ») et oiseaux, comme indiqué plus haut, ainsi qu'il est écrit : « la face d'un lion, la face d'un taureau et la face d'un aigle… », etc. —

ויש שם בחינת מדבר. ונשמת אדה"ר [אדם הראשון] כולל כל נש"י [נשמות ישראל] כו'. וכולם נולדים מהארץ שהיא מל' דאצילות.

et il s'y trouve un niveau parlant. Et l'âme d'Adam HaRishon englobe toutes les âmes d'Israël, etc. Et elles naissent toutes de la « terre », qui est Mal'hout d'Atsilout.

20 והנה במאמר תוצא הארץ נפש חיה ועוף יעופף שהוא ענין התהוות נפש החיה אזי הגוף שלה יצא כאחד עם הנפש דהיינו שהיה הגוף בחינת צומח ויצא ביחד עם הנפש.

Or, lors de la parole « Que la terre fasse sortir des êtres vivants… et que les oiseaux volent… », qui correspond à la formation de l'âme animale, son corps sortit en même temps que l'âme ; autrement dit, le corps était du niveau végétatif et sortit en même temps que l'âme.

והיינו מפני שגם הנפש נלקחה מחיצוניות הכלים דמל' לכן גופו ג"כ רוחני והוא בחי' צומח כו'.

Cela tient au fait que l'âme aussi était issue de la dimension extérieure des réceptacles de Mal'hout ; son corps est donc, lui aussi, spirituel et se situe au niveau végétatif, etc.

אבל נפש המדברת של האדם לא נתהוית ביחד עם הגוף רק שאח"כ מתלבשת בגוף דומם דוקא היותר נמוך.

Mais l'âme parlante de l'homme ne vint pas à l'existence en même temps que le corps ; par la suite, elle se revêt plutôt spécifiquement d'un corps inanimé, le plus bas.

כי להיותה בעצמה עליונה ביותר ע"כ יכלה לסבול גם גוף גשמי כו'

Car, étant elle-même d'un niveau extrêmement élevé, elle pouvait donc supporter même un corps physique, etc.

(וכמ"ש ג"כ במ"א שזהו ענין ההפרש בין זיווג נשיקין שממנו התהוות המלאכים שהוא רוחני ביותר. ומ"מ הוא רק השפעה חיצוני' ולכן לא יכולים להתלבש בגוף גשמי. אבל זיווג גופני שממנו נשמות עם היותו השפעה גשמית אבל שרשו בפנימי' [בפנימיות / בפנימית] דייקא וע"כ מתלבשים בגופות כו')

(Comme il est également écrit ailleurs, cela correspond à la différence entre l'« union des baisers », dont sont issus les anges, union extrêmement spirituelle qui n'est pourtant qu'une influence extérieure ; c'est pourquoi ils ne peuvent être revêtus d'un corps physique, et l'union corporelle, dont les âmes [sont issues], qui, bien qu'elle soit une influence corporelle, a précisément sa racine dans la dimension intérieure ; c'est pourquoi elles se revêtent de corps, etc.)

ובין למטה דהיינו בהתהוות דצח"מ [דומם צומח חי מדבר] גשמיים מהארץ הלזו שנפש החיה יצאה מהארץ ממש

Et [il en va de même] en bas, c'est-à-dire dans la formation, à partir de cette terre, des niveaux physiques de l'inanimé, du végétal, de l'animal et du parlant : l'âme animale sortit de la terre elle-même.

דהיינו שחומר וצורה של החי שהוא ענין נפשו החיונית וגופו יצאו שניהם מן הארץ כמו שיצא הצומח בחומר וצורה שלו ויצאו שניהם כא' [כאחד] להיות סמוכים וקרובים בערך כנ"ל.

Autrement dit, la matière et la forme de l'animal — son âme vitale et son corps — sortirent toutes deux de la terre, tout comme le végétal apparut avec sa matière et sa forme ; elles sortirent toutes deux ensemble, étant proches et voisines par leur rang, comme indiqué plus haut.

אבל במדבר אינו כן כנ"ל שהגוף נתהווה מן הארץ בבחי' דומם ואח"כ נתלבשה בו נפש מלמעלה והיא הנפש המדברת שלא יכלה לשכון בבחי' צומח רק בדומם גשמי כו'.

Mais il n'en va pas ainsi pour l'être parlant, comme indiqué plus haut : le corps vint à l'existence à partir de la terre au niveau de l'inanimé, puis une âme venue d'en haut s'y revêtit ; c'est l'âme parlante, qui ne pouvait résider dans le niveau végétatif, mais seulement dans l'inanimé physique, etc.

והיינו כי גם למעלה מעלה בבחי' אצי' הוא כמו"כ [כמו כן] שהחי מתלבש בצומח והם סמוכים כאחד והוא מ"ש כונן שמים בתבונה וארץ יסודתה בהררי קדש ח"ע [חכמה עילאה] כו':

Et cela s'explique ainsi : même très haut, au niveau du Monde d'Atsilout (Émanation), il en va de même : l'animal est revêtu dans le végétal, et ils sont contigus, comme s'ils ne formaient qu'un. C'est ce qui est écrit : « Il a établi les cieux par la Tevunah », et la terre — « son fondement est dans les montagnes saintes » [c'est-à-dire] la 'Hokhma (sagesse) supérieure, etc.

LikuteiTorah.com
LA PARACHA 'HASSIDIQUE

À propos de cette édition

Cette édition contient le texte hébreu et la traduction française.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Notre traduction française, faite à partir de notre traduction anglaise de l'hébreu, sans les notes de Kehot : CC BY-NC 4.0.

Cette édition dans son ensemble : CC BY-NC 4.0. Synagogues, écoles et projets à but non lucratif peuvent la copier, l'imprimer et la partager librement, et demander des dons pour couvrir les frais d'impression ; elle ne peut jamais être vendue. Citez Kehot Publication Society et likuteitorah.com. https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/

La traduction française a été faite à partir de l'édition anglaise de likuteitorah.com avec l'aide de l'IA (openai/gpt-6-luna-pro:batch), l'hébreu en regard pour vérification ; elle n'a pas encore été relue par un éditeur humain. Vérifiez sur l'hébreu tout ce qui est important.

Le Rabbi a demandé que les maamarim de la paracha de la semaine, la « Paracha 'hassidique », soient étudiés pendant cette semaine, répartis sur ses sept jours (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Pourquoi l'étudier, et les bénédictions du Rabbi : likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Un projet gratuit et non commercial ; rien n'est vendu ici. Sans lien avec Kehot, Sefaria ou la Bibliothèque de Loubavitch. © likuteitorah.com

Depuis likuteitorah.com/fr/torah-ohr/bereishis/5/

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak